

Weerextremen worden normaal

‘Het weer is niks anders dan
temperatuurverschillen’

Weer of geen weer, de producten van vele kwekers staan buien in de grond. 23 juni 2016 was een dag die vele ondernemers niet snel vergeten. Door een supercel is er veel schade ontstaan in de agrarische sector. Is dit een gevalletje van eens in de 100 jaar, of is het tegenwoordig normaal?

Tekst: Lilian Braakman
Fotografie: René Faas, Lilian Braakman

Piet Paulusma, de bekendste weerman van Nederland, was een van de sprekers op het symposium ‘Anticiperen op weerextremen’ op de tuinbouwrelatiedagen in Venray. Ruim vijftig geïnteresseerden waren aanwezig. Gezien de relevantie van het onderwerp is dat niet veel. Het bood Paulusma wel de gelegenheid om duidelijk uit te leggen hoe een wolk ontstaat en hoe het kan groeien tot een supercel: heel zwaar weer. “Het weer verandert”, vertelt Paulusma. “Dat komt door de opwarming van de aarde. Maar gefeliciteerd: de landbouw heeft de toekomst. Er komen meer weerextremen voor, maar in Nederland hebben wij een gematigd zeeklimaat. Dat scheelt. Maar eens in de honderd jaar zware hagel, vergeet het maar. Zware buien komen steeds vaker voor. Voorheen vonden we 30 mm neerslag veel. Nu is dat pas vanaf 100 mm het geval.”

HAGELBUI

Het vele regenwater viel nu vooral in zuidelijk Nederland, maar dat schuift langzaam meer op. “Aan zee hebben kwekers er minder last van, omdat het zeewater koeler is. In juni is het land warm, maar de zee nog koud. Daardoor

ontstaat landinwaarts instabiliteit, gevolgd door buien. Aan zee valt in de herfst en winter meer regen.”

Hagel komt volgens de weerexpert overal in Nederland voor. “Een hagelbui ontstaat doordat er warme lucht omhoog gaat. Zodra de warme lucht boven de koude lucht komt, gaat het condenseren en wordt het een druppel. Komt de warme lucht hoger, dan bevriest de condensdruppel en wordt hagel gevormd. Hoe langer dat proces duurt, des te groter de hagelsteen wordt. “Het weer is niks anders dan temperatuurverschillen. Is er geen verschil, dan ontstaat er geen bui.”

VOORSPELLING

Door het veranderende weer, wordt volgens Paulusma het groeiseizoen langer. “Dat wordt van maart tot november. Het oogstseizoen wordt daarentegen korter. Daarnaast moeten kwekers er rekening mee houden dat er een hele natte en droge periode komt. Wanneer weet je nooit precies, maar het komt.” Een andere voorspelling die Paulusma de aanwezigen meegeeft, is dat de buien later op de dag of in de avond zullen vallen. Dat komt doordat de dag qua weer vaak stabiel start.

GETROFFEN: WAT NU?

Voor getroffen van de supercel afgelopen juni komen de tips van Rico Ligtvoet, jurist bij ZLTO, te laat. In volgende gevallen zijn ze echter wel bruikbaar. En de kans op extreem weer is ook volgens Ligtvoet groter. “Heb je schade? Ga nooit meteen opruimen. Het zit in de ondernemer om meteen aan de slag te gaan. Als je dat doet, komt het uit op een spelletje: jouw woord tegen dat van de verzekering. De eerste stap die je moet zetten naast de schade melden bij de verzekering, is bewijs verzamelen. Maak foto's, video's en blijf dat doen.” De ondernemer heeft zorgplicht. Dat betekent dat hij ervoor moet zorgen dat de schade niet erger wordt. “Denk aan het provisorisch dichten van gaten in een dak. Deze activiteiten moeten worden vastgelegd in een logboek. Daarin beschrijf je de schade en de tijd die je bezig bent geweest met repareren.”

Waarom er nu zoveel problemen zijn met de afwikkeling van de schade, komt volgens Ligtvoet doordat veel ondernemers hun polisvoorwaarden niet goed kennen. “Bepaal welke dekking nodig is. Een voorbeeld: als je pand verzekerd is op basis van vervangingswaarde,

kan het zo zijn dat je 25 procent van de waarde vergoed krijgt. Of het pand nu 5 of 25 jaar oud is. Dit moet je vooraf bespreken en vastleggen, anders is het een addertje onder het gras.”

Bij alle afspraken die gemaakt worden, moet de ondernemer vragen om een schriftelijke bevestiging. “Het is een schot voor open doel. Toch wordt het vaak vergeten.”

BREDE WEERSVERZEKERING

Er is veel onduidelijkheid over de brede weersverzekering voor open teelten volgens Jan Schreuder, directeur van Verenigde Hagel. De eigenaar van het bedrijf die meer dan de helft van alle brede weersverzekeringen onder haar hoede heeft, vindt het eigenlijk niet zo ingewikkeld. Schreuder: “Met de brede weersverzekering kunnen ondernemers zich verzekeren tegen alles: hagel, storm, zware regen, droogte, vorst, sneeuw, ijzel, erosie en brand door blikseminslag. Verzekeren kan per gewasgroep. Voorwaarde is dat je alle hectares van een gewas moet opgeven en verzekeren.”

Het opgeven gaat via de gecombineerde opgave op de website van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO). De tip van Schreuder: “Vink altijd alle stukken land aan.

Je kunt er later nog voor kiezen om niet deel te nemen aan de verzekering zonder dat het geld kost.”

Om minder premie te hoeven betalen, bestaat ook de mogelijkheid om alleen te kiezen voor bijvoorbeeld hagel en storm. Een meerjarenkorting is tevens mogelijk. “Je kunt de verzekering krijgen zoals je hem wilt. Hoe meer deelnemers, hoe lager de premie.” Let wel: elke maatschappij die de brede weersverzekering aanbiedt, heeft andere voorwaarden.

CONTRACTTEELT

Wie land huurt of werkt op basis van contractteelt, kan zich bij de contactteler of verhuurder ook verzekeren. “De eigenaar van het land moet het perceel bij RVO opgeven voor de brede weersverzekering”, vertelt Schreuder. “Hij is dan gedekt tegen schade en betaalt de premie. Onderling kan een overeenkomst opgesteld worden, zodat de premie verrekend wordt met de partij die het land gebruikt. Belangrijk detail: is er schade, dan moet de uitkering wel gaan naar degene die schade heeft. Dit moet vooraf op papier staan, ondertekend door beide partijen.”